

GOSPODA GLEMBAJEVI

**iz dramskog ciklusa o Glembajevima
trilogija, *Gospoda Glembajevi*, 1928.**

***U agoniji*, 1928.**

***Leda*, 1931.**

GOSPODA GLEMLBAJEVI

Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*

Drame:

1. SIMBOLISTIČKO-EKSPRESIONISTIČKA FAZA

(ciklus legendi): *Legenda, Maskerata, **Kraljevo**, Kristof Kolumbo*

2. EKSPRESIONISTIČKO-REALISTIČKA FAZA (ratni ciklus):

Galicija, Vučjak, Golgota

3. PSIHOLOŠKA FAZA (analitičko-realističke drame), ciklus o Glembajevima:

U agoniji, 1928.

Gospoda Glembajevi, 1928.

Leda, 1931.

DODATAK

Ciklus o Glembajevima

Ciklus o Glembajevima

- sadrži 11 novelističkih djela i 3 dramska djela
- slika materijalnog prosperiteta
- to su moćnici hrvatskog građanskog društva austro-ugarskog kapitala
- loza Glembajevih koja se iz feudalnih društvenih nizina uzdigla do „blagostanja i moći“
- prati njihov uspon od 18. st. od doba Marije Terezije, kada je prvi Glembaj bio kmet kod grofa i kada je njegov sin orobio i ubio u šumi zlatara
- to zlato postaje osnova njihovog materijalnog i društvenog uspona

Ciklus o Glembajevima

- od tog trenutka pa sve do početka 20. st. u trajanju od 200 godina, Glembajevi će gomilati svoje bogatstvo, hladnokrvno pretvarati ljudsku krv u zlato i postajati ugledni bankari, državni savjetnici i austrijski generali
- zločin je bio zakon i smisao tog napretka i to će postati bit „glembajevske krvi” – njihov osnovni nagon i urođeni motiv života
- posljednji izdanci ove loze pokazuju vidne znakove degeneracije
- vuku se po sanatorijima, međusobno se proždiru ili završavaju samoubojstvima
- Glembajevi postaju ubojice i samoubojice
- posljednji izdanci dovukli su se do kapitalističke Jugoslavije (član jugoslavenske radikalne zajednice - jedna žena profesionalna bludnica)

TEMATIKA

Podloga drame

- barboczyevska legenda - svi Glembajevi su varalice i ubojice
- njihovi su potomci opterećeni obiteljskim naslijeđem animalne i grabežljive naravi
- uspon i pad: od međimurskih seljaka do vrha društvene ljestvice, postali zagrebačka gospoda zločinima, prijevarama, ženidbama

- slom u glembajevskom salonu je i slom Austro-Ugarske Monarhije

KOMPOZICIJA

- **1. čin** – dramska radnja se odvija na psihološkoj razini - Leone se vraća nakon 11 godina, komentira obiteljske portrete, naglašava svoj negativan odnos prema svemu što je glembajevsko
- na sociološkoj razini, Leone komentira slučaj Rupert-Canjeg
- **2. čin** odnos oca Ignjata i sina Leona te sukob unutar Leona (glembajevsko-daniellovsko)
- gradaciju dramskog sukoba prati zbivanje u prirodi (grmljavina, munje, vjetar i kiša)
- **3. čin** financijski slom Glembajevih (varalice), razrješenje unutarnje Leonove drame
- Leone spoznaje tragičnu istinu; svojom je naravi pravi Glembay iako se za života bori protiv toga; ubija

Gospoda Glembajevi

- psihološka analitičko-realistička drama
- analiza patricijskog sloja u Hrvatskoj, tzv. kreme društva
- sudbina Glembajevih od marijaterezijanskog cehovskog vremena kada su bili cehovski biznismeni do nestajanja Glembajevih u agoniji
- radnja se odvija na jednom mjestu: palača imućne bankarske obitelji Glembay u Zagrebu
- u vremenu od nekoliko sati, između 1 sata i 5 sati ujutro, kasnog ljeta 1913.
- sužavanjem prostora i vremena, pozornost je usmjerena na odnose među likovima, na njihovo psihološko proživljavanje

Stilska obilježja

- klasična dramska struktura (pravilo trojnog jedinstva)
- dramska napetost, rezultat sukoba među likovima i unutar lika
- unutrašnja dramska kompozicija oblikovana je realistički, scenski psihološki realizam
- dramska napetost raste od najave sukoba u 1. činu preko sukoba oca i sina u 2. činu do tragičnog raspleta u 3. činu
- govorna karakterizacija likova (agramerski obojen njemački jezik)
- naturalistička obilježja (biološka motivacija glavnih likova)
- dijalozi po uzoru na naordijske škole devedesetih godina XIX.st.
- vrsta: psihološka drama
- tragedija s optimističkim predznakom
- na kraju trećeg čina, Leone odlazi, čuje se cvrkut ptica i

LIKOVİ

OBITELJ (otkrivanje tajni iz prošlosti)

- Naci (Ignjat Jacques) Glembay – bankar, tajni savjetnik
- barunica Castelly-Glembay – druga Ignjatova supruga
- Leone Glembay – Ignjatov sin iz prvog braka
- sestra Angelika – udovica starijega Glembayeva sina Ivana

ROĐACI (licemjernost i nemoral)

- Titus Andronicus Fabrizy-Glembay – umirovljeni veliki župan
- Puba Fabrizy-Glembay-Titusov sin, advokat i pravni savjetnik obitelji

OSTALI LIKOVİ

- Dr. Paul Altman – liječnik
- Alojzije Silbelbrandt – svećenik i informator baruničinog sina i njen ispovjednik

LEONE

nagon
tjelesno
animalno

razum
duhovno
ljudsko

glembajevska
narav

daniellijevska
narav

„Mutno je sve to u nama, draga moja, dobra Beatrice, nevjerojatno mutno...“

- Leone Glembay - intelektualac, slikar, filozof
- razdražljiv, opterećen kompleksima iz djetinjstva
- ciničan, istinoljubiv, (hamletovski - sumnja u samoubojstvo majke)
- skeptičan spram života
- iskorijenjeni čovjek
- u sukobu sa sredinom koja mu je oduvijek bila strana – otac, očeva druga žena barunica Castelly

„Mutno je sve to u nama, draga moja, dobra Beatrice, nevjerojatno mutno...“

Problem **odnosa** u obitelji

○ **otac (Ignjat) sin (Leonne)**

○ **bankar —umjetnik**

○ **glembajevska —
venecijanska —**

krv

○ **tjelesno _____ duhovno**

○ **obračun Ignjata i Leonna**

○ **Ignjat** umire od **srčanog** napada

○ **Leone** pred jutro **ubija** svoju
maćehu, (i **bivšu ljubavnicu**),
barunicu Castelly

Dublji i stariji
sukob oca i sina

1. čin – Fabriczy govori Bárbočzy legendu: "Glembajevi su ubojice i varalice i svi su Glembajevi prokleti."

Dvojnosti u životu Glembajevih

- privid (iluzija) i stvarnost (istina)
- bogatstvo i lažljivci
- ljepota i kradljivci
- moć i ubojice
- sreća

Rješenja svim glembajevskim krizama su

- rasipništvo
- ludilo
- ubojstva

○ Ignjat je varalica

○ Leone je ubojica

Leonova podvojenost između

časne sestre, dominikanke

Angelike

DUHOVNO

- mirnoća
- ljepota
- razum
- moralnost

barunice Castelly

TJELESNO

- nemir
- tjelesna ljepota
- putenost – nagonsko
- nemoral
- mutno podrijetlo (prostitucija)

Borba protiv vlastitog biološkog naslijeđa – protiv glembajevske krvi

- „Od prvog dana kada sam počeo misliti, ne radim drugo nego se borim protiv Glembaja u samom sebi.”
- to će naslijeđe na kraju u Leonu pobijediti iako negira svoje glembajevsko podrijetlo
- neće moći savladati svoj bijes i osjećaje i ubit će maćehu
- čovjekovo naslijeđe je nedokučivo, nespoznatljivo i nepodložno kontroli razuma

- dva su stabla ljudske spoznaje: čulnost i razum
- čulnošću primamo stvari
- razumom zamišljamo

Leonova slika oca

- u trećem činu Leone crta očevu posmrtnu masku i svi prisutni Fabriczy, Altman, Puba smatraju skicu vrlo uspješnom
- Leone je podere smatrajući da nije uspio pokazati očevu donju čeljust koja je za njega materijalizacija glembajevštine

Gospoda Glembajevi - sažetak

- drama u 3 čina, klasično jedinstvo mjesta, vremena i radnje
- slojevitost dijaloga
- opsežnost didaskalija - raspoloženje u kojem teče dijalog
- tragičnost junaka
- promatranje portreta: Leone, Angelika, Fabriczy
- ključna riječ napetost (uberšpant)
- nevjera barunice Castelly
- vrijeme radnje: pred početak I. svj. rata, noć 1913. nakon proslave obljetnice tvrtke „Glembay Ltd” u kući bankara, industrijalaca Ignjata Glembaja
- uoči svečanog jubileja njegove firme, uz zvuke valcera i sjetne evokacije minule prošlosti, opraštaju se gosti, generali, biskupi, dragonerski majori i pravnici koji su došli u glembajevsku kuću domaćinu čestitati svečani jubilej firme
- sve se odvija u prividu solidnog blagostanja

- među tim svijetom je stariji sin Leone kojem je nepodnošljiva ta atmosfera laži i nemoralna
- u jednom trenutku revolta on otvoreno napada kućnog svećenika Silberbranta, ispovjednika i ljubavnika druge očeve mu žene, barunice Castelly-Glembay
- otac čuvši taj razgovor traži od sina satisfakciju
- Leone u početku nije indiferentan, osjeća u sebi glembajevski teret i želi što prije otići iz zatrovane atmosfere
- kako više utišava sebe, u njemu sve jače ključa glembajevska krv
- kad ga otac surovo uvrijedi uspomenama na majku i sestru, u njemu prerasta rušilački bijes, te kazavši ocu istinu u lice o barunici Castelly, izaziva posredno očevu smrt od srčane kapi
- ta iznenadna smrt otkriva da je čitavo glembajevsko bogatstvo počivalo na obmanama i lažima, falsifikatima u kojima nije bila pošteđena ni imovina barunice, Ignjatove druge žene
- barunica, saznavši da je ostala bez imetka, grubo vrijeđa Leona, a on priqušivanom mržnjom škarama ubija barunicu

Ignjat, Leone

- **Ignjat Glembaj**, ugledni bankar, 69 godina, državni savjetnik, utjecajan industrijalac
- po spoljnim prividnim znakovima on je uzoran domaćin, a u biti to je zvjerski opasan kapitalistički moćnik i sladostrastnik
- **Leone**, iako po majci vodi podrijetlo venecijansko-grčke obitelji, nije se mogao oslobodi glembajevske krvi
- on živi u strahu od glembajevštine u sebi koja je za njega fatalna
- europski obrazovan, s ukusom i smislom za umjetnost
- otvorene savjesti, neposredan, iskren nosi u sebi ljudsko razumijevanje za socijalne nevolje onih koje je upropastio kapital njegova oca
- ni Leone nije u cjelini pozitivna ličnost, njegov otpor glembajevštini ponikao je iz njegove unutarnje potrebe da se brani od te iste krvi
- zločin koji čini na kraju pokazuje da je i on pored svih napora da se oslobodi nasljeđenog tereta, u krvi svojoj ipak ostao Glembaj

barunica

- **barunica Castelly** je oličenje rafinirane amoralnosti u krugu zagrebačke aristokracije
- ona se spretno snalazi u ulozi barunice
- glumi aristokratkinju mada su njena prošlost i podrijetlo obavijeni maglom i misterijom
- kao druga žena Glembaya prurušila se u dobrotvorku zagrebačke sirotinje
- pred svijetom predstavlja moralnu, patrijarhalnu suprugu, a ustvari je prijava žena pod maskom aristokratkinje
- ide od moralno seksualne izopačenosti preko hipokrizije i laži, iz straha za egzistencijom do bestijalnosti koju je ispoljila kad je saznala da je bankrotom firme Glembaya i sam izgubila sve

**Hvala na pozornosti i
suradnji.**

